

Osäkra rapporter av svartkråka

Thomas Pettersson, Jan-Erik Malmstigen, Mats Andersson, Bo Eriksson, Karl-Gunnar Källebrink, Bernt Larsson & Roland Thuvander.

Regionala rapportkommittén har gått igenom de rapporter som lämnats på fynd svartkråka i Västmanland. I hög grad svarar inte dokumentationen på de krav man bör ställa för en säker bestämning. Flera observatörer har också tagit tillbaka sina bestämningar.

Svartkråkan *Corvus corone corone* är den ras som utgör nominatrasen av arten kråka *Corvus corone*. Den kråka som häckar i Västmanland och övriga Sverige, "gråkråkan", utgör således en annan ras, *Corvus corone cornix*. Föreliggande artikel behandlar rapporterade fynd av svartkråka gjorda i Västmanland till och med 1994.

Att skilja de båda kråkraserna åt på utseendet är enkelt. Det kan däremot vara svårt, t. o. m. mycket svårt, att skilja mellan svartkråka och ung, d. v. s. upp till ett års ålder, råka *Corvus frugilegus*. Ibland har även en och annan korp *Corvus corax* tagits för svartkråka. För den som vill tränga in i denna bestämningsproblematik finns, förutom gängse moderna fälthandböcker, t. ex. Jonsson (1992) eller Bruun m. fl. (1994), några läsvärda uppsatser i ämnet, varav kan nämnas Holst & Ullman (1982), Tjernberg (1993) och Ullman (1990).

De betydande svårigheterna att korrekt artbestämma svartkråkor utgör det främsta skälet till att regionala rapportkommittén (rrk) gjort en granskning av de fynd som finns i rrk:s arkiv, antingen som publicerade uppgifter eller rapporterade i original. Vi menar att svårigheterna med att bestämma svartkråka tidigare har varit underskattade.

I flera fall har publicering av rapporterade fynd av svartkråka skett okritiskt, då dokumentation om fynden har saknats och heller inte begärts in av rrk. Så har varit fallet emellanåt även i sen tid. Det bör framhållas att endast en svartkråka rapporterats till rrk efter 1988 och den observationen togs sedermera åter av observatören själv.

Vi har försökt komma i kontakt med uppgiftslämnarna till de rapporterade fynd av svartkråka vi känner till. Detta har också lyckats i flertalet fall. Observatören ombads att kritiskt ompröva sin observation. I fem fall meddelade observatören att fyndet i fråga var så osäkert att det bör dementeras. I ett av dessa ansåg observatören att förväxling med korp sannolikt var aktuellt. Några observatörer bekräftar artbestämningens riktighet, men tyvärr utan att lämna sådan dokumentation att t. ex. ung råka kan uteslutas på ett rimligt sätt. I några fall har observatören framhållit att observationen fallit i glömska!

Två fynd av svartkråka i Västmanland anses vi vara så väl dokumenterade att de får anses som säkerställda. Det gäller dels en fågel vid Åsbojön i Nora den 17 april 1980, som dessutom hade grå fjädrar insprängda i dräkten och därmed snarare

kanske bör anses som en hybrid mellan de båda kråkraserna, dels en fågel vid Svedboäng i Västerfärnebo den 21 maj 1988.

Med tanke på de betydande svårigheterna med artbestämningen, att dessa svårigheter tidigare underskattats samt att dokumentationen är bristfällig eller t. o. m. obefintlig anses vi att övriga arten fynd tills vidare bör betraktas som osäkra. Vi vill emellertid starkt betona att vi inte hävdar att dessa uppgifter är felaktiga. Det kan givetvis vara på det sättet att det är svartkråkor som har setts, men i vilket fall svarar dokumentationen kring de observationerna inte mot de krav vi tycker att vi bör ställa i ett sådant knepigt fall som svartkråkan.

Svartkråkan uppträder årligen i Sverige. Under 1980-talet och första hälften av

1990-talet låg årssummorna för landet på ca 20-40 fynd. Detta är en betydligt lägre nivå jämfört med 1970-talet, då årssummorna i regel låg på det dubbla. Toppåret 1977 rapporterades närmare 120 svartkråkor i Sverige. Häckningar, både rasrena sådana och blandaktenskap med gråkråka, förekommer då och då i Sverige. Detta förekom tidigare årligen, men tycks på senare tid ha minskat i frekvens.

Litteratur

- Bruun, B., Delin, H., Svensson, L., Singer, A. & Zetterström, D. 1994. *Alla Europas fåglar i färg*. 9:e uppl. Bonnier Alba. Stockholm.
- Holst, O. & Ullman, M. 1982. Fältbestämning av svart kråka. *Ansvar* 21: 45-50.
- Jonsson, L. 1992. *Fåglar i Europa med Nordafrika och Mellanöstern*. Wahlström & Widstrand. Stockholm.
- Tjernberg, M. 1993. Ung råka eller varför inte svart kråka. *Fåglar i Uppland* 20: 163.
- Ullman, M. 1990. Att identifiera svartkråka *Corvus c. corone*. *Vår Fågelvärld* 49: 353-361.

Rrk Västmanland
c/o Th. Pettersson



Svartkråka, korp eller ung råka? Ser Du skillnaden?
Foto: Kalle Folkesson

Appendix. Rapporterade fynd av svartkråka i Västmanland t. o. m. 1994. Förklaring till källförkortningarna: V.N.F., prot. = protokoll fört vid möte med Västmanlands Naturvetenskapliga Förening, arkiverade i Västerås stadsarkiv; VF = Vår Fågelvärld; RNK/Å = Ramnäs Naturklubbs årsskrift; FFK Medd. = Meddelande från Frövi Fågelklubb; MVOF = Meddelanden från Västmanlands Ornitologiska Förening; FIV = Fåglar i Västmanland; brev till och förvarade av regionala rapportkommittén (rrk) i Västmanland. Fynd som har dementerats av observatörerna själva har markerats med ~~genomstruken~~ text. Fynd som av rrk Västmanland anses som tillfredsställande dokumenterade har markerats med **fet** stil. Övriga fynd anses som osäkra då tillgänglig dokumentation inte med tillfredsställande säkerhet utesluter att förväxling med t. ex. råka kan vara fallet.

Tidpunkt	Lokal	Antal m. m.	Källa
1925-07	"Kila socken"	1 ex. skjutet	V.N.F., prot. 1925-09-11
1925	Tillberga, Hedensberg	1 ex.	V.N.F., prot. 1925-09-11
1958-04-06	"Irsta socken"	1 ex.	VF 21: 317
1960-04-03	Ramnäs, "sopstn vid Virsbo"	1 ex.	VF 20: 257
1961-04-30	Ramnäs, Gnien	1 ex. rast	brev
1963-05-01	Ramnäs, Gnien	1 ex.	RNK/Å 1963: 6
1964-04-01	V.-Barkarö, Asköviken	1 ex. sträck	VF 25: 63
1965 el. 1966	Lindes, Sörängarna	1 ex. skjutet	FFK Medd. 3: 12
1969-03-30	V.-Barkarö, Asköviken	1 ex.	VF 29: 239
1970-05-09	Ramnäs, Gnien	1 ex.	RNK/Å 1970: 22
1971-04-18	Västanfors, Åvestbo	2 ex.	VF 31: 204, MVOF 2 [3]: 5
1972-04-09	Kila, Ringvalla	1 ex.	VF 32: 228
1973-04-22	Ramnäs, Gnien	1 ex.	VF 33: 250, MVOF 4 [3]: 4
1975-04-06	Ramnäs, Gnien	1 ex.	brev
1975-10-11	V.-Barkarö, Asköviken	1 ex.	VF 35: 322, MVOF 7 [2]: 6
1976-05-03	Romfartuna, Hallsta	1 ex.	brev
1977-04-18	Västanfors, Åvestbo	1 ex.	VF 37: 354, MVOF 9: 48
1980-04-17	Nora, Åsbosjön	1 ex.	VF 49: 425, FIV 12: 76
1984-04-20	Lindes, Vasselhyttan	1 ex.	FFK Medd. 1: 14
1987-08-12	Lindes, Sörängarna	1 ex.	VF 47: 412, FFK Medd. 5: 21
1987-09-10	Lindes, Fornaboda	1 ex.	VF 47: 412, FFK Medd. 5: 21
1988-02-09	Lindes, Fornaboda	1 ex.	FFK Medd. 7: 14
1988-04-05-11	Tortuna, Bocksjön	1 ex.	brev
1988-04-15	V.-Barkarö, Asköviken	1 ex.	brev
1988-05-21	Västerfärnebo	1 ex.	VF 48: 416, FIV 20: 76

